

Pohjoismainen sarjakuvatutkimus verkostoituu

Pohjoismainen sarjakuvatutkimuksen verkosto aloitti toimintansa innostuneessa ilmapiirissä Odensessa järjestetyssä tapaamisessa lokakuussa 2011. Seminaariin osallistui tutkijoita Pohjoismaista ja Virosta sekä yhteistyökumppaneita muualta Euroopasta ja Kanadasta.

TEKSTI KAI MIKKONEN • KUVITUS NYTTI TURUNEN

Nordic Network for Comics Research (NNCORE) on alan ensimmäinen tutkimusverkosto Pohjoismaissa ja samalla yksi ensimmäisistä koko maailmassa. Miten tähän on päästy? Iso kiitos kuuluu tanskalaiselle **Anne Magnusenille**, joka on houkuttanut ihmisiä mukaan yli kieli- ja oppiainerajojen. Magnusen on Etelä-Tanskan yliopiston professori, joka on työskennellyt erityisesti latinalaisamerikkalaisen sarjakuvan parissa. Hänen aisaparinaan on toiminut Kööpenhaminan yliopiston jatko-opiskelija **Rikke Platz Cortsen**.

Verkoston syntymisen edellytyksenä on luonnollisesti myös rahoituksen järjestäminen. Tanskan tiedenevosto onkin lupautunut tukemaan toimintaa kahden vuoden ajan, syyskuuhun 2013 saakka.

Sarjakuvaan kohdistuva akateeminen kiinnostus on vahvistunut viimeisten vuosien aikana. Kehitys näkyy kansainvälisesti julkaisujen määrässä, konferensseissa ja seminaareissa, uusissa aikakauslehdissä ja verkostoissa, korkeakoulujen sarjakuva-aiheisissa kursseissa ja sarjakuva-arkistoista käydyssä keskustelussa. Sarjakuvatutkimusta harrastaa nykyään huomattavasti suurempi määrä jatko-opiskelijoita ja tutkijoita kuin vielä kymmenen vuotta sitten.

Vertaistukea, koulutusta ja julkaisuja

Verkoston tärkeimpiin tavoitteisiin kuuluvat tiedon jakaminen ja kommunikaation lisääminen tutkijoiden välillä ja kentältä ulospäin. Se tarjoaa myös mahdollisuuksia uusien kollektiivisten, kansainvälisten projektien syntymiselle.

Teemaseminaareissa tutkijat voivat esitellä tekeillä olevia tutkimuksiaan, antaa palautetta, saada vertaistukea ja suunnitella yhteistyötä. Ryhmien teemoiksi vuosina 2012 ja

2013 ovat valikoituneet kertomuksen tutkimus, intertekstuaalisuus ja inspiiraatio, identiteetti ja yhteisöllisyys, propaganda ja sensuuri, mangan globalisoituminen sekä sarjakuvien käyttö opetuksessa. Verkosto pitää tapaamisissaan esillä myös pohjoismaisen sarjakuvailmaisan historiaa ja nykymuotoja.

Julkaisujen lisääminen ja julkaisutoiminnan näkyvyyden parantaminen on eräs verkoston keskeisiä tavoitteita. Vireillä on useita tutkimusantologioita sekä yhteisiä artikkeli- ja esitelmäsuunnitelmia.

Tutkijakoulutus on myös yksi painopisteistä. Jatko-opiskelijoiden esitelmät, tapaamiset ja

Sarjakuvatutkimuksen kenttä muutoksessa

Odensen verkostotapaamisen paneeleissa käsiteltiin esimerkiksi tutkimusrahoituksen hankkimista, julkaisuhankkeita, pohjoismaisen sarjakuvan uusia tuulia (mm. *Kolor Klimax*-antologia) sekä verkoston tulevaisuudensuunnitelmia. Työryhmissä tutkijat keskustelivat tekeillä olevista töistään. Epäviralliset käytäväideoinnit olivat merkittävässä roolissa. Tunnelma kautta tapaamisen oli optimistinen, innostava ja rento.

Tapahtuman aloitti keskustelu sarjakuvatutkimuksen nykytilasta. **Ann Miller**, **Bart Beaty** ja **Roger Sabin** hahmottivat tutkimuksen ydin-

Sarjakuvaan kohdistuva akateeminen kiinnostus on vahvistunut viimeisten vuosien aikana.

palautesessiot ovat kiinteä osa tapaamisia ja teemaseminaareja. Muiden maiden verkostojen ja sarjakuvaseurojen kanssa harrastetaan aktiivista yhteistyötä.

Lisäksi NNCORE:n tavoitteisiin voidaan lukea sarjakuvien aseman vahvistaminen yliopistojen opetusohjelmissa ja yhteyksien luominen taidetta, kulttuuria, politiikkaa ja historiaa koskevaan laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Sarjakuvatutkimuksen verkoston ainutlaatuisen piire on sen aito kansainvälisyys ja tieteidenvälisyys. Verkoston jäsenet edustavat tyypillisimmin kirjallisuudentutkimusta, taidehistoriaa ja kieliaineita, mutta mukana on laaja kirjo muita oppiaineita media- ja elokuvatutkimuksesta teologiaan ja sosiologiaan. Yhteyksien vahvistaminen humanististen ja sosiaalitieteiden välillä on oikeastaan koko toiminnan reunaehto.

alueita ja keskeisiä ilmiöitä. Calgaryn yliopiston englannin kielen professori Bart Beaty, joka tunnetaan eurooppalaisen nykysarjakuvan lajeja ja instituutioita tarkastelevasta teoksestaan *Unpopular Culture* (2007), piti akateemisten kustantamoiden lisääntyneitä kiinnostusta sarjakuvatutkimukseen alan noususuhdanteen merkinä. Nykyään laadukkaalla tutkimuksella on varsin hyvät asemat tulla julkaistuksi.

Leicesterin yliopiston tutkija Ann Miller, jonka teos *Reading Bande Dessinée* (2007) on oppikirja ranskankielisen nykysarjakuvan keinoista, nosti esille sarjakuvien omaelämäkerrallisuuden tutkimuksen merkityksen. Isot nimet omaelämäkertatutkimuksessa ovat alkaneet tarkastella sarjakuvaa.

Muita tutkimuksen ajankohtaisia suuntauksia ovat muun muassa ruumiin politiikka ja etiikka, kollektiivinen omaelämäkerta, joka-

© NYTYI TURUNEN

päiväinen elämä, postkoloniaaliset tulkinnat, kansallisen identiteetin esittäminen, tekstikriittikki (teosten syntyprosessin tutkimus), adaptaatio (sarjakuvien versiointi) sekä ajan ja tilan rakenteiden tutkimus.

Lontoon taideyliopiston luennoitsijan Roger Sabinin näkemys sarjakuvatutkimuksen tilasta oli jossain määrin pessimistisempi ja perustui hänen arvioonsa humanistisen tutkimuksen yleisestä ahdingosta. Humanistisia laitoksia ja oppiaineita on lakkautettu ja humanististen

Huomio sarjakuvatutkimuksen "vakavoitumisesta" eli jatkuvasta paosta pois fanikulttuurista kohti akateemisen tutkimuksen kieltä ja käytäntöjä osui myös kohdalleen. Jää nähtäväksi, voiko sarjakuvatutkimuksessa säilyä sen läheinen suhde fanikulttuuriin. Yhteydet muuhun sarjakuvakirjoitteluun ovat osaltaan selittäneet sarjakuvatutkimuksen tähänastista kollegiaalisuutta ja rentoa otetta.

Sarjakuvatutkimuksen määrä kasvaa jatkuvasti, mutta samalla se etäännyy muusta sarja-

men sarjakuvaseura ja Aalto-yliopiston sarjakuvaohjelma.

Lisätietoja verkoston toiminnasta löytyy NNCOREn kotisivuilta Etelä-Tanskan yliopiston portaalista. Kaikki sarjakuvan tutkimuksesta kiinnostuneet ovat tervetulleita verkoston tapahtumiin ja toimintaan. [http://www.sdu.dk/en/Om SDU/Institutter centre/Ihks/Forskning/Forskningsnetvaerk/NNCORE](http://www.sdu.dk/en/Om%20SDU/Institutter%20centre/Ihks/Forskning/Forskningsnetvaerk/NNCORE)

KIRJOITTAJA ON YLIOPISTONLEHTORI HELSINGIN YLIOPISTOSSA SEKÄ NNCOREN OHJAUSRYHMÄN JÄSEN.

Jää nähtäväksi, voiko sarjakuva- tutkimuksessa säilyä sen läheinen suhde fanikulttuuriin.

alojen opiskelusta on tehty taloudellisesti haastava valinta lukukausimaksujen katon poistamisen kautta.

Sabin toi alustuksessaan esille muutamia merkittäviä sarjakuvatutkimuksen huolia ja trendejä. Uusien sarjakuvatutkimukseen keskittyvien aikakauskirjojen synnystä on syytä iloita, mutta lienee aiheellista kysyä, kykenevätkö ne säilyttämään korkean tutkimuksellisen tason tai edes jäämään eloon.

kuvakeskustelusta. Eriytyminen on ehkä välttämätöntä, mutta jotain voidaan myös menettää.

Toiminta huipentuu Helsingissä

Kahden ensimmäisen vuoden toiminta tulee huipentumaan Helsingissä 23.-25.5.2013 järjestettävässä kansainvälisessä konferenssissa. Tapahtuman järjestämiseen osallistuvat verkoston ohella ainakin Helsingin yliopisto, Suo-

SARJAKUVATUTKIMUSTA VERKOSSA

Ensimmäinen numero Scandinavian Journal of Comic Art -verkkolehteä on ilmestynyt. Lehdessä on akateemiseen sarjakuvatutkimukseen liittyviä artikkeleita yhdeksältä kirjoittajalta ympäri Eurooppaa.

SJOCA.COM